

Antikonfliktní týmy Policie České republiky

Anotace: Článek pojednává o postavení a činnosti antikonfliktních týmů Policie ČR, které jsou v současné době nedílnou součástí nasazení sil a prostředků v souvislosti s konáním sportovních utkání, zejména fotbalů.

Klíčová slova: Policie ČR, veřejný pořádek, antikonfliktní tým (AKT), nasazení sil a prostředků, fotbalové utkání

Myšlenkou zrodu antikonfliktních týmů (dále jen AKT) Policie České republiky je, že: „*Konfliktní situace, které vzniknou, je třeba především zvládat za pomoci prostředků komunikace.*“ Tato je však těžko realizovatelná příslušníky sil určených k nasazení v uzavřeném útvaru s cílenými taktickými úkoly spočívajícími od ochrany prostoru až po jeho případné vyklizení – tedy zejména příslušníky pořádkových jednotek zasahujících pod jednotným velením, kteří nemohou vybočit z dynamických procesů vůči davu lidí, aby se pustili do verbálního dialogu.¹

Základní pojmy

Pro celistvost výkladu je nutné nejprve vymezit následující pojmy:

- „**AKT**“ – skupina složená z určených policistů organizačních článků krajského ředitelství policie vyškolených k plnění specifických úkolů s cílem účinněji předcházet protiprávním jednáním prostřednictvím transparentní preventivní činnosti policie²
- „**koordinátor AKT**“ – policista, který se v rámci krajského ředitelství policie podílí na koordinaci členů příslušného AKT³
- „**velitel opatření**“ – vedoucí policista řídící opatření⁴
- „**jednotný zákrok**“ – zákrok pod jednotným velením⁵
- „**pořádková jednotka**“
 - speciální pořádková jednotka, která je organizačním článkem krajského ředitelství policie zřízeným v souladu se vzorovou systemizací
 - pořádková jednotka krajského ředitelství policie, která není zřízena jako nižší organizační článek⁶
- „**velitel pořádkové jednotky**“
 - vedoucí speciální pořádkové jednotky
 - určený vedoucí policista pro pořádkovou jednotku, který je podřízen vedoucímu

¹ Srovnej: MACEK P., ZÁMEK D. *Policie a hromadná narušení veřejného pořádku*. Praha : PA ČR, 2007, s. 23. ISBN 978-80-7251-264-5

² Čl. 2 písm. e) závazného pokynu policejního prezidenta č. 10 ze dne 13. února 2009, o zajišťování vnitřního pořádku a bezpečnosti.

³ Tamtéž čl. 2 písm. f).

⁴ Čl. 2 písm. j) závazného pokynu policejního prezidenta č. 10 ze dne 13. února 2009, o zajišťování vnitřního pořádku a bezpečnosti.

⁵ § 59 odst. 1 zákona č. 273/2008 Sb. o Polici České republiky, ve znění pozdějších předpisů

⁶ Čl. 2 písm. h) závazného pokynu policejního prezidenta č. 10 ze dne 13. února 2009, o zajišťování vnitřního pořádku a bezpečnosti.

odboru služby pořádkové policie krajského ředitelství policie⁷

▪ „opatření“

- bezpečnostní opatření prováděné policií a jinými subjekty k zajištění vnitřního pořádku a bezpečnosti
- policejní opatření prováděné policií k zajištění vnitřního pořádku a bezpečnosti
- policejní akce, kterou je jednorázová nebo časově omezená akce vyhlášená k provedení policejních opatření, kterou nelze zajistit běžným výkonem služby na určeném území, s nasazením zpravidla většího počtu sil a prostředků policie⁸.

Vznik AKT PČR

Pro vznik AKT PČR se stal rozhodujícím rozkaz policejního prezidenta č. 54/2006, vydaný s cílem ověřit efektivitu modelu AKT u PČR.

V současné době PČR disponuje celkem 14 AKT, jejichž působnost, úkoly, organizaci činnosti při nasazení, úkoly koordinátora, výběr členů, odbornou přípravu, výstroj a výzbroj aktuálně řeší Závazný pokyn policejního prezidenta č. 10 ze dne 13. února 2009 o zajišťování vnitřního pořádku a bezpečnosti.

AKT nevznikly, jak se mnozí domnívají a jak je často mylně prezentováno, jako reakce na mediální kampaň kritizující zásah proti účastníkům technoparty Czech Tek, která se konala v Mlýnci na Tachovsku ve dnech 29. – 30. července roku 2005 a po které navrhl jejich vznik i ombudsman JUDr. Otakar Motejl,⁹ ale v této době se již vrcholný policejní management intenzivně seznamoval s fungováním podobných týmů ve Spolkové republice Německo.

Úkoly AKT PČR

Jak bylo řečeno v úvodu, AKT vznikly jako nová forma preventivního působení k předcházení protiprávnímu jednání při akcích s účastí většího počtu osob spojených s riziky narušení veřejného pořádku. Podstata tohoto působení spočívá zejména v účinnější práci se širokou veřejností a rovněž se sdělovacími prostředky, přičemž cílovými skupinami jsou především účastníci shromáždění (sportovní fanoušci, sympatizanti extremistických hnutí, dosud „nerozhodnutí“ účastníci apod.), diváci, místní obyvatelstvo a rovněž zástupci sdělovacích prostředků.

K základním úkolům členů AKT patří transparentním způsobem v rámci vedené komunikace předcházet agresivnímu jednání osob při opatření. Za tímto účelem intenzivně vysvětlují smysl, účel prováděných policejních opatření a konkrétního postupu policie, případně diskutují s občany o blízkých oblastech problémů, či upozorňují přímé účastníky akce nebo shromáždění, jaké jsou zákonné povinnosti policie v případě, že dojde k páchání protiprávního jednání.¹⁰

Prioritou působení AKT je zejména předcházení:

- zákroku PČR (za předpokladu, že budou dodrženy zákony ČR)
- střetů konfliktních, zejména extremistických skupin
- projevům diváckého násilí

⁷ Tamtéž čl. 2 písm. i).

⁸ Tamtéž čl. 2 písm. a).

⁹ MOTEJL, O. Závěrečné stanovisko v šetření vedeném z vlastní iniciativy ve věci postupu Policie ČR proti účastníkům CzechTeku 2005. Brno, 2006. Sp. zn.: 2875/2005/VOP/DU, str. 21. [cit. 22. 11. 2010] Dostupné na World Wide Web: <<http://www.ochrance.cz/stanoviska-ochrance>>

¹⁰ Srovnej: Čl. 30 závazného pokynu policejního prezidenta ZP PP č. 10 ze dne 13. února 2009, o zajišťování vnitřního pořádku a bezpečnosti.

Situace, při nichž dochází k nasazení AKT PČR

AKT působí při opatřeních konaných na území příslušného krajského ředitelství policie (pokud si to však vyžádá bezpečnostní situace, může působit i na jiných místech České republiky), přičemž je tým postaven naroveň ostatním zúčastněným složkám policie (pořádkové jednotce, zásahové jednotce apod.) a policisté AKT plní „výhradně“ úkoly uložené tomuto týmu.

AKT jsou nasazovány zejména v případech:

- rizikové hudební produkce (zejména rizikových a extremistických skupin)
- plánovaných i neplánovaných setkání občanů
- sportovních akcí, kde hrozí střety fanoušků
- živelných pohrom – činnost na uzavěrách, při evakuacích, na sběrných střediscích
- blokad prováděných hnutím Greenpeace
- obsazení domů Squotery apod.

Jedná se tedy o situace, kdy:

- lze obecně očekávat zesílenou potřebu komunikace mezi osobami a nasazenými policisty nebo mezi různými názorovými skupinami osob
- je nutno upozornit osoby dotčené opatřením na právní posouzení situace a na hranici vzniku protiprávního jednání
- nejsou konkrétní bezpečnostní opatření zcela pochopitelná pro veřejnost, které je třeba objasnit zákonnou roli policie, nebo transparentním postojem objasnit veřejnosti základní klidový postoj policie a její zákonné povinnosti v případě spáchání protiprávního jednání včetně důvodů pro zákrok
- lze negativní skupinové dynamické procesy prolomit nasazením policistů AKT¹¹.

Řízení AKT PČR

Každý krajský AKT má svého koordinátora, který zajišťuje zejména potřebné materiální vybavení pro tým, organizaci výběru a doplňování policistů týmu, vysílání nových členů týmu na specializační kurzy, organizuje instrukčně metodická zaměstnání týmu, společná cvičení s pořádkovou jednotkou, přípravu modelových situací apod. Zároveň se podílí na informační a mediální kampani o činnosti AKT, a to jak uvnitř, tak i mimo policii a spolupracuje s koordinátory AKT ostatních krajských ředitelství policie. V případě, že je schváleno nasazení AKT na opatření, stanoví, dle velikosti či závažnosti akce, jaký počet policistů bude potřebné povolat. V souvislosti s vysláním členů týmu na akci zajišťuje jejich dopravu do místa nasazení a navrhuje výstroj a vybavení AKT na konkrétní opatření. Krajští koordinátoři jsou rovněž metodicky řízeni, a to koordinátorem AKT PČR.

Rozkaz k opatření a nasazení AKT vydává příslušný ředitel, který jím disponuje, nebo do jehož podřízenosti byl vyslán. Při samotné akci podléhá tým jednotnému velení – tedy určenému veliteli opatření dle zásady: „*Velitel velí, AKT jedná*“. Činnost AKT řídí určený policista z tohoto týmu (v praxi nejčastěji krajský koordinátor), který má přímou návaznost na štáb velitele opatření. Před samotným nasazením členy týmu podrobně seznámí zejména s právním stavem, bezpečnostními riziky, cílem policejního opatření a dalšími skutečnostmi, které mohou mít vliv na činnost týmu (např. kdo konání povolil a za jakých podmínek, kdo je organizátor akce, jaká je charakteristika účastníků...) a dále s rozsahem informací, které mohou poskytnout veřejnosti a sdělovacím prostředkům. Průběžně pak sleduje jejich činnost, předává jim a přebírá od nich informace a poznatky o aktuálním vývoji bezpečnostní situace –

¹¹ Čl. 30 odst. 3 závazného pokynu policejního prezidenta č. 10 ze dne 13. února 2009, o zajišťování vnitřního pořádku a bezpečnosti.

právě zajištění informačního toku zejména mezi vedením akce a AKT je velice důležité, neboť ve znalosti co možná nejpodrobnějších informací se skrývá největší síla jeho členů.

Dále pak tento policista, ve spolupráci s velitelem pořádkové jednotky, případně určeným policistou služby kriminální policie a vyšetřování činí potřebná opatření k zajištění bezpečnosti policistů AKT a rovněž zajišťuje, po konzultaci s velitelem opatření, stažení AKT nebo jeho části z prostoru akce nebo shromáždění v případě, že je jeho nasazení zjevně neúčinné. Jedná se zejména o případy, kdy dochází k hromadnému páchání protiprávního jednání a hrozí napadání policistů AKT nebo je připravován zákrok pořádkové jednotky pod jednotným velením.

Včasné stažení týmu je velmi důležité, neboť jeho členové se pohybují v místě nasazení většinou neozbrojeni a nechráněni, nemají se tedy jak bránit proti případné agresi. Jsou proto školeni na rozpoznání situací, kdy jim hrozí nebezpečí, a zároveň jsou pro tento případ vybaveni vysílačkami k přivolání pomoci. Často bývá zajištěna jejich bezpečnost i tím, že se příslušníci pořádkové jednotky či jiní policisté v civilu pohybují v jejich blízkosti a v případě potřeby jim přispěchají na pomoc.

Je nutné zdůraznit, že členové týmu neprovádějí jakékoliv úkony v souvislosti s omezováním svobody občanů, čím by mohli „dráždit“ a neznepokojoval účastníky masové akce, ale jejich hlavním úkolem je sledování chování jednotlivých osob a typování těch, které by případně mohly vyvolávat problém. Na tyto jedince se pak snaží působit a přesvědčit je, aby svého jednání zanechali. Snahou tedy je nenechat vyhrotit rizikovou situaci do takové míry, kdy by bylo třeba povolat pořádkové jednotky. Za tímto účelem spolupracují rovněž s organizátorem akce, kterému jsou vysvětleny jednak podmínky, za kterých policie nebude zasahovat, a zároveň ty, při kterých bude policie povinna (nucena) zasáhnout. AKT tedy mají svoji roli zejména tam, kde ještě panuje klid, kde se ještě dá argumentovat, vysvětlovat a tam, kde jsou např. demonstranti přístupní rozumným názorům.

Výběr členů AKT PČR

Členem AKT může být jen policista PČR, nejedná se však o speciálně vyčleněné policisty, naopak, ti tuto činnost vykonávají jaksi „navíc“ mimo svoji hlavní pracovní náplň. Nejvíce jsou mezi nimi zastoupeni policisté z běžného výkonu, vesměs ze služby pořádkové a železniční policie, ale členy AKT bývají i příslušníci různých útvarů v rámci celého krajského ředitelství. Zájem je především o lidi zkušené, sociálně zralé, komunikativní, kteří dovedou řešit v kolektivu problémy a ve svém pracovním týmu působí spíše stmelujícím vlivem, než aby vyvolávali spory.

Dalším kritériem je „dobrovolnost“, tedy skutečný zájem o novou odbornost, nikdo by neměl kurz „dostat rozkazem“. Z tohoto důvodu také neplynou členům AKT z členství žádné finanční výhody (v praxi je však jejich měsíční rizikový příplatek zvýšen o 300,- Kč.).

Za důležité vlastnosti a schopnosti člena AKT se obecně považuje: výborná fyzická a duševní kondice, pohotové variabilní myšlení, schopnost působit důvěryhodně a vzbuzovat důvěru, umění přesvědčovat a verbální obratnost. Dále se předpokládá, že se dokáže vyrovnávat s dvojznačnými situacemi a nejistotou, komunikovat s lidmi různého postavení a vzdělání, naslouchat druhým, uplatnit v praxi přirozenou inteligenci. Ověření těchto a dalších předpokladů policisty pro činnost v AKT týmu se provádí formou pohovoru se zájemcem, a to za účasti psychologa.

Při osobním pohovoru se policista vyjadřuje např. k tomu, co očekává od členství v AKT (jeho motivace a zájem), čím může přispět k naplnění úkolů AKT, jaká vidí rizika při nasazení, jeho názoru na nasazení AKT z hlediska strategie a taktiky, k vlastní praxi a zkušenostem, schopnosti zvládat spolupráci, výkonnosti a aktivitě, samostatnému jednání a rozhodování apod.

Psychologické vyšetření je zaměřeno zejména na komunikační dovednosti, psychické

předpoklady pro vyjednávání, slovní a kombinační myšlení, úroveň logického úsudku, odolnost vůči zátěži, pružnost vyjadřování, dovednost improvizace apod.

Odborná příprava a metody práce

V případě, že je policista shledán vhodným pro členství v AKT, je následně vyslán do týdenního specializačního kurzu, který probíhá ve Střední policejní škole v Brně. Ten obsahuje zhruba třicet vzdělávacích hodin v průběhu pěti pracovních dnů jednoho týdne (plus čtyři hodiny navíc, jež jsou věnovány úvodní a závěrečné besedě, seznámení účastníků, hodnocení apod.) a je zaměřen na zvládnutí následujících oblastí: umění verbální i neverbální komunikace (např. vedení nedirektivního rozhovoru), psychologie davu, problematiku extremismu, problematiku stresu a zvládání zátěže, právní kvalifikaci problému (záležitosti ochrany života, zdraví, majetku a dodržování veřejného pořádku), kontaktu se sdělovacími prostředky. Po úspěšném absolvování kurzu obdrží „osvědčení o absolutoriu“, jež mu umožňuje účast v AKT.

Vzhledem k tomu, že během uplynulých pěti let se AKT staly nedílnou součástí bezpečnostních opatření a četnost jejich využívání rok od roku roste, vyvstaly tudíž i nové požadavky na kvalifikační kompetence jejich členů. V roce 2010 byl proto vytvořen pilotní projekt inovačního programu. Tento rozšiřuje jejich znalosti o znalost současných trendů pravicového extremismu, diváckého násilí včetně aktuálního stavu sportovního násilí v EU a ve světě, zvláštnosti komunikace s etnickými menšinami, právního rámce a taktiky případného zákroku pod jednotným velením zákona o shromažďování, fenomény posttraumatické stresové poruchy a psychologického pozadí demonstrací.¹²

V rámci zvyšování své připravenosti a odbornosti je člen AKT dále povinen se zvláště zúčastňovat instrukčně metodických zaměstnání AKT a společných cvičení s pořádkovou jednotkou krajského ředitelství policie (zejména k procvičování modelových situací), případně dalších odborných kurzů nutných pro řádný výkon služby v AKT (kurzy k obsluze radiostanic MATRA apod.).¹³

Výstroj a výzbroj členů AKT

Policisté AKT jsou nasazováni na opatření zpravidla v civilním oděvu, dalšími součástkami výstroje jsou:

- *vesta reflexní „ANTIKONFLIKTNÍ TÝM“*
- *vesta balistická skrytá speciální*
- *v případě potřeby pouzdro pro skryté nošení zbraně*
- *v případě potřeby čepice s nápisem „POLICIE“.*

Výzbroj policistů AKT, včetně technických prostředků, tvoří:

- *LED svítidla*
- *slzotvorný prostředek (kapesní, pepřový) na osobní ochranu*
- *v případě potřeby chemické světlo,*
- *v případě potřeby teleskopický obušek na osobní ochranu*
- *v případě potřeby služební zbraň (pistole či revolver) s příslušným počtem nábojů*
- *radiostanice MATRA (SMART) s příposlechem.*

Nad rámec uvedených technických prostředků disponuje koordinátor AKT přenosným počítačem a mobilním telefonem.

Policista určený při opatření k řízení nasazených členů AKT má při opatření k dispozici

¹² KORYČANSKÝ, M., KROUŽIL, M. Pilotní projekt AKT týmů Policie ČR. *Policista*, 2010, roč. 16, č. 3, s. 34.

¹³ Srovnej: Čl. 33 závazného pokynu policejního prezidenta č. 10 ze dne 13. února 2009, o zajišťování vnitřního pořádku a bezpečnosti.

Literatura

- DALECKÝ, J., FILÁK, A., CHMELA, Z., ZÁMEK, D. *Vybrané problémy služby pořádkové policie*, 1. vydání, Praha : Policejní akademie České republiky v Praze, 2009, 226 s. ISBN 978-80-7251-303-1.
- FILÁK A., a kol. *Zákon o Policii České republiky s komentářem podle právního stavu k 12.1.2009*, Praha : Police History 2009. 285 s. ISBN 978-80-86477-49-4.
- MACEK, P. a kol. *Pořádková činnost policie*. Zvláštní část. 3. přeprac. vyd. Praha : PA ČR, 2000. 114 s. ISBN 80-7251-051-7.
- MACEK, P., FILÁK, A. *Pořádková činnost policie*. Obecná část. Praha : Police History, 2002. 97 s. ISBN 80-86477-10-x.
- MACEK, P., ZÁMEK, D. *Policie a hromadné narušení veřejného pořádku*, Praha : PA ČR 2007. 110 s. ISBN 978-80-7251-264-5.
- ZÁMEK, D. *K aspektům hromadného narušování veřejného pořádku v současnosti*. In *Služba pořádkové a dopravní policie na prahu 21. století*. Praha Police History, 2005, s. 88-93. ISBN 80-86477-30-4.
- ZÁMEK, D. *Policie a hromadná narušování veřejného pořádku v systému vysokoškolské přípravy policistů*. In *Úloha policejné bezpečnostních disciplín v systému vysokoškolské přípravy policistů*. Praha : Police History, 2006 s.74-76. ISBN 80-86477-34-7.

Key words: Police Force of the Czech Republic, public order, anticonflict team (ACT), deployment of the forces and means, football match

Summary

The article deals with the status and activities of anticonflict teams of the Police Force of the Czech Republic which are currently being an integral part of deployment of the forces and means in relation to sports events especially football matches.

*pplk. JUDr. David Zámek, Ph.D.
Policejní akademie ČR v Praze
Fakulta bezpečnostně právní
Katedra policejních činností
e-mail: zamek@polac.cz*

Recenzent: doc. Ing. Pavol Augustín, CSc.

¹⁴ Čl. 34 závazného pokynu policejního prezidenta č. 10 ze dne 13. února 2009, o zajišťování vnitřního pořádku a bezpečnosti.